

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 613/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Krnáč s. r. o., Námestie slobody 2, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ján Krnáč, proti upovedomeniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky sp. zn. IV/1 Pz 154/22/1000 z 23. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva nebyť stíhaný iným ako zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy upovedomením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) sp. zn. IV/1 Pz 154/22/1000 z 23. augusta 2022 (ďalej len „napadnuté upovedomenie“). Navrhuje napadnuté upovedomenie zrušiť, vec vrátiť generálnemu prokurátorovi na ďalšie konanie a priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým upovedomením bolo rozhodnuté o návrhu sťažovateľky na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktorý smerovala proti právoplatnému uzneseniu prokurátora Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici č. k. 1 Kv 79/20/6600-65 z 23. marca 2022 v spojení s uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odbor Stred ČVS: PPZ-174/NKA-ST4-2020 z 2. februára 2022. Označeným uznesením bolo sťažovateľke vznesené obvinenie pre obzvlášť

závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d) Trestného zákona.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, že trestné stíhanie bolo (nedôvodne) vedené vo veci, pričom však vyšetrovateľ mal konkrétne poznatky o páchateloch trestnej činnosti. V súvislosti s uvedeným sa domnieva, že jej malo byť bez meškania obvinenie vznesené, keďže vyšetrovateľ zabezpečoval iba dôkazy potvrdzujúce podozrenie voči nej. Jeho postup preto nemal atribúty objektívnosti a nestrannosti. Sťažovateľka upriamuje pozornosť na skutočnosť, že pred vznesením obvinenia nemohla uplatňovať svoje práva ako obvinená. Nesúhlasí s tým, že nebola vypočutá pred vznesením obvinenia, zatiaľ čo v danom čase bolo vypočutých viacero svedkov. Ďalej tvrdí, že príslušný prokurátor rozhodol o jej sťažnosti proti vzneseniu obvinenia skôr, ako rozhodol o takejto sťažnosti spoluobvineného, čím tým prezumoval rozhodnutie o sťažnosti spoluobvineného. Pri vznesení obvinenia sa príslušné orgány nevysporiadali s formou jej účasti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy napadnutým upovedomením, ktorým bolo rozhodované postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku o jej námietkach smerujúcich proti vzneseniu obvinenia.

5. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom (m. m. IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 386/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021, II. ÚS 257/2021).

6. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až do jeho konca procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať,

resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

7. Ústavný súd poukazuje konkrétne na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého v rámci preskúmania podanej obžaloby samosudca obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Poukazuje tiež na § 306 a nasledujúce Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnej na § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, lebo boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

8. Sťažovateľka pred ústavným súdom vo vzťahu k napadnutému upovedomeniu namieta predovšetkým právnu kvalifikáciu trestného činu a nemožnosť realizovať svoje právo na obhajobu, pričom z už uvedeného je zrejmé, že tieto svoje námietky bude môcť uplatniť v ďalšom priebehu trestného konania.

9. Nad rámec uvedeného ústavný súd s odkazom na predložené napadnuté upovedomenie konštatuje, že generálny prokurátor sa náležitým a podrobným spôsobom venoval všetkým relevantným námietkam sťažovateľky (s. 5 až 15 napadnutého upovedomenia), a to vrátane vymedzenia protiprávneho konania, dôvodnosti podozrenia z protiprávneho konania zo strany sťažovateľky a namietanému porušeniu práva na obhajobu. Nemožno teda dospieť k záveru, že by sa generálny prokurátor námietkam sťažovateľky vôbec nevenoval. Skutočnosť, že právne závery generálneho prokurátora sú odlišné od predstáv sťažovateľky, nie je dôvodom na spochybňovanie zákonnosti a ústavnosti vybavenia jej návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

10. Na tomto mieste ústavný súd zo svojej dnes už ustálenej judikatúry (I. ÚS 402/2022) pripomína, že upovedomenie patrí k procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. Spravidla je reakciou na žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie subjektu trestného konania odlišného od orgánu činného v trestnom konaní. Trestný poriadok ráta s inštitútom upovedomenia nielen ako vyrozumenia na žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, ale môže ísť napríklad aj o upovedomenie poškodeného o zaistení jeho nároku (§ 50 ods. 6 Trestného poriadku), o upovedomenie obvineného a jeho obhajcu týkajúce sa žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu (§ 79 ods. 3 Trestného poriadku) či upovedomenie obvineného a poškodeného o vrátení veci [§ 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku]. Zo sémantického hľadiska sa upovedomením orgánu činného v trestnom konaní rozumie poskytnutie vyrozumenia o procesnom úkone (vykonanom alebo plánovanom) alebo na základe žiadosti subjektu trestného konania o tom, či je v jeho právomoci vyhovieť podaniu podávateľa a v pozitívnom prípade oznámiť mu rozsah prijatých opatrení. Ak argumenty podávateľa nemožno akceptovať, v upovedomení sa uvedú dôvody, ktoré bránia prijať ním požadované opatrenia. Pokiaľ ide o náležitosti upovedomenia, Trestný poriadok ich nepredpisuje. Samotný obsah a rozsah upovedomenia je tak ponechaný na úvahe jeho spracovateľa. Napriek tomu musí mať upovedomenie orgánov činných v trestnom konaní takú kvalitu, ktorá zodpovedá povahe procesného úkonu, ktorého sa dotýka, obsahu podania podávateľa a osobitostiam trestného konania, najmä jeho štádiu, v ktorom sa poskytuje. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dodáva, že na inštitút upovedomenia nemožno klásť rovnaké požiadavky, aké sú v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu (resp. judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva) kladené na odôvodnenia právoplatných súdnych rozhodnutí (m. m. IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 384/2015).

11. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je v danej fáze trestného konania podaná predčasne, a preto je potrebné ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre nedostatok právomoci (m. m. I. ÚS 107/2022, IV. ÚS 531/2022, IV. ÚS 185/2023).

12. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu